

Ha fortsatt förtroende för familjen som grund!

Ett föredrag om familjen som Guds verk.

September 2013.

*Sedan länge vet jag genom dina vittnesbörd att du har stadgat dem för evigt
(Ps 119:152).*

Man behöver aldrig misströsta om familjens framtid i denna värld när man får läsa om olika familjehelgon. Ta bara till exempel de saligförklarade Luigi och Maria Beltrame i Italien. Det är underbart att läsa hur deras kärlek blev allt djupare och hur deras tro förvandlade dem till verkliga kristna. Visserligen finns det en skillnad mellan att läsa om dessa heliga och att leva nära dem eller åtminstone se dem. Men precis som evangelierna berättar om Herren Jesus, och vi lyssnar utan att leva nära honom, bärs vi upp av det ljus som utgår från honom. Han förmedlar Guds hemligheter om familjelivets helighet på ett särskilt sätt genom mänskliga exempel, vare sig vi känner dem personligen eller inte. Bara ett ord ur evangelierna, eller ur helgonberättelserna, är som en droppe vin som ger färg åt ett helt glas vanligt vatten.

Vi kan bara älska dessa personer som gått genom livet och tagit emot både gott och ont med tacksamhet, precis som alla familjer kan. Lilla Thérèse älskade verkligen en familj i alldeles särskild familjeform, en ordensgemenskap som valt samma andliga levnadsregel för hela livet. Men hon älskade också den familj hon kom ur och sina föräldrar, Louis och Zélie Martin. "Jag har aldrig kunnat förstå de helgon som inte älskat sina familjer", har hon skrivit på ett ställe.

De gifta som bygger upp en familj har också valt en levnadsregel för hela livet, den första levnadsregeln i Guds hela Skapelse (jfr 1 Mos. 1:28). Till man och kvinna skapade han människan och dessa två skulle inte längre vara två utan ett och få barn och följa dessa barn med sin kärlek som föräldrar. En sådan familj lever i en kärlekens communion varje dag ty deras inbördes förhållande är liksom en *spegelbild av Treenigheten* (jfr Angelo Scola, *Den Helige Ande och*

Sanningen om äktenskapet och familjen, Il mistero nuziale, 1998, svenska, 2011: www.familiaetvita.se, Katolska Utskottet för Äktenskap och Familj, Bibliotek, *I Skola med Scola*, II).

Det finns så många andra män och kvinnor som vittnar om den underbara kallelsen att vara gifta för alltid i ömsesidig trohet och få barn och en gång se sina barnabarn. Men det är inte alltid självklart att barn kommer med giftemålet, trots att Gud uttryckligen vill det. Lever de gifta rätt har de ingenting att anklaga sig för. Att barnlösheten ingår i Guds försyn ser vi i den heliga historien. Barn eller inte barn är naturens sak, det är ödmjukhetens område.

I en tid då familjebegreppet håller på att omdefinieras i samhället är det viktigt att förstå dess betydelse som kallelseform i Kyrkan. Kyrkan är uppbyggd genom olika specifika kallelser som ska sätta sin särskilda prägel på hela livet. Man kan vara kallad till prästämbete eller ordensliv; får man den nåden ska man vara trogen detta särskilda liv med dess ansvar och rättigheter. Kristna, och det är det stora flertalet, kan också kallas till äktenskap. *De ingår då i ett tydligt avgränsat levnadsstånd med ett särskilt ansvar och med särskilda rättigheter.* Som änkeman eller änka fortsätter de sin kallelse i ett särskilt levnadsstånd eller gifter sig en andra gång. Man kan också vara kallad till ett celibatärt liv i kyskhet och fylla en särskild uppgift i Kyrkan utan att tillhöra någon ordensgemenskap. Det är också ett helt legitimt levnadsstånd. *Tillsammans bildar dessa olika levnadsstånd en levande andlig organism i Kristi kropp som är Kyrkan.* För alla är det viktigt att förstå och uppskatta *det specifika i varje kallelseform* och vara den trogen. Det är i sitt levnadsstånd den kristne skall fullkomnas. Det visar sig i praktiken att avvikelser från kallelseformen och levnadssättet försvagar Kyrkans växande och urvattnar den evangeliska kraften. Det förekommer att ordnar "anpassar" sig, till exempel när det gäller ordensdräkt eller "civil" klädsel. Eller ordensreglerna! Men får de fler kallelser genom anpassning? Man kan som exempel också ta samboformen, också det en slags anpassning till "moderniteten"! Den är visserligen civilt legitim och en socialt accepterad samlevnadsform, inte minst i de nordiska länderna. Men den skadar den äktenskapliga institutionen, som är inrättad av Gud. Den skadar det sakramentala livet för döpta.

Helt oavsett levnadsstånd har alla kristna uppdraget att evangelisera den värld de lever i. Biskop Anders säger i det föredrag, "Att helga världen", han höll offentligt vid inledningen till Trons År den 11 oktober förra året: "Varje kristen som lever mitt ute i världen kan påverka och sprida det goda budskapet på den plats där han eller hon befinner sig. Den del av vår tro som berör vårt liv i samhället, socialläran, ger oss också redskap för att samverka med alla "människor av god vilja". Biskopen berör den katolska socialläran och ser den som ett viktigt instrument att bidra till samhället genom att praktisera den tro och det ansvar vi fått genom dopet.

Vi kan bara förstå biskopens ord på det sättet att det är i denna relation till vår omvärld som vårt val av levnadsstånd ska ses som *en tillgång* och en äkta kallelse.

Den första kallelsen som Gud uttalat är ett uppdrag som håller hela mänskligheten vid liv *om art*: han välsignade de första människorna och uppdrog åt dem att lägga jorden under sig och fortplanta sig. Ändå är många av den heliga historiens män och kvinnor barnlösa, i alla fall till en början. Se bara på Abraham och Sara, Sackarias och Elisabeth som exempel. Och så den heliga familjen själv. Maria och Josef är egentligen barnlösa men ändå familj med ett enda barn, som inte är deras gemensamma. Den heliga familjen tycks på ett sätt falla utanför ramen för Guds plan med mannen och kvinnan, men när man reflekterar närmare på den gemenskap de bildar tillsammans, ser man att just denna familj är prototypen för alla familjer genom det som uppenbarats genom dem, nämligen Guds egen närvaro i den mänskliga gemenskapen mellan man och kvinna i det vi kallar äktenskapet. Maria, Josef och Jesus är *tillsammans en uppenbarelse* av den gudomliga skapelseplanen, där människan står i centrum och där själva meningen med det mänskliga livet blir begripligt och eftertraktansvärt.

När vi upptäcker den Helige Andes roll i den heliga familjens hela historia, kan vi som Guds älskade barn våga bygga vårt liv i familjen *med hans närvaro och hjälp*. Vilken kallelse vi än väljer att tacka ja till, kommer vi till insikt om att ingenting av det vi vill förutsätta oss är möjligt utan den Helige Ande. Han förverkligar i den mänskliga familjen den kärlek som råder evigt i Treenigheten – på den "mänskliga nivån". Vem skulle kunna tro, efter att på allvar börjat bejaka vad Gud vill med oss, att den mänskliga familjen, även i vår tid då den

utsätts för så många utmaningar, inte är vår egentliga framtid, vårt yttersta mål? Väljer vi som unga ordenslivet, kallelsen till prästadöme och celibatet, är också här den Helige Ande den som leder, bygger upp och förverkligar.

"Familjer, bli vad ni är!", har Johannes Paulus II sagt i ett av sina viktigaste brev (*Om familjen*, n: r 17, 1981). Vad är vi då, vi familjer? Saknas oss något som vi ännu inte uppnått? Det finns klart och tydligt olika hinder för familjer att fullt ut bli det de är kallade till.

Till en början finns hos praktiskt taget alla unga människor en vilja till familjebildning och till att få barn. Att få ett barn är en lycka de allra flesta önskar uppleva. Men, och det är här de sociala omständigheterna ofta visar sig som mer eller mindre omöjliga hinder. Att bygga en familj kräver egentligen en vilja till att ha flera barn, till och med många barn, så många som man moraliskt menar sig kunna ansvara för. För att få familjer med sin egen historia, som bildar hållfasta nät, är flerbarnsfamiljen egentligen nödvändig. Ställ bara frågan: hur ska *det ensamma barnet* ha det i sin framtid? Hur ska föräldrar ha de på sin ålderdom med bara ett eller två barn? Kanske inte ens båda överlever.

Se på de vuxna som haft förmånen av att ha många syskon hur de klarar sig i livet! De är aldrig ensamma, de har alltid relationer. Flerbarnsfamiljer har de jobbigt på sitt sätt, men de har aldrig tråkigt. Barnen blir inte riktigt så egoistiska i sitt beteende och sina förväntningar i den sociala situationen som de möter som vuxna. De är vana att vänta på sin tur. De vet att sjukdom och lidande inte måste betyda en fullständig katastrof. Sorg och glädje hör till livet, att försöka undvika sorg och smärta är att försöka undvika livet. Ett ensligt livsperspektiv kastar en skugga över själva livet. "Varför finns jag till? Varför är jag som jag är? Kan jag inte få vara en annan än den jag är? Jag känner mig alltid ensam". Man måste kunna konstatera att flerbarnsfamiljen, syskonskaran, också är något gott för barns utveckling och trygghet.

Det finns bara ett sätt att bryta sig ut ur ensamheten och det skal som hela tiden hårdnar och utestänger: Den som öppnar sig för kärleken är aldrig ensam och den som älskar känner Gud (jfr *1 Joh. 4:7*).

"Familjer, bli vad ni är" är en uppmaning att ta emot livet med öppna armar och förbereda sig att göra det goda, även om det är anspråkslöst och inte låter

tala om sig i termer av framgång, professionellt eller ekonomiskt. Pengar behövs, men pengar är inte det viktigaste. Pengar och kärlek går inte ihop! Jesus säger: ”*Ni kan inte tjäna både Gud och mammon*” (Matt 6:24).

Familjerna är heliga och livet är heligt. Från denna uppfattning kommer den alltid helt konsekventa *respekten för livet som sådant*. Men människor som fruktar, som fruktar för artens överlevnad ser ofta uppfattningen att livet är heligt som ett allvarligt hinder för mänsklighetens överlevnad. Man tolkar naturförstörelsen som en ekonomisk obalans, man tolkar utdöda djurarter som onda föraningar för människan själv. Även om livet skulle vara heligt, menar de, måste människors fortplantning begränsas (jfr Potter, *Global Bioethics*, 1988, 2011). Kontroll av födelsetalen blir ett krav grundat på idén om det högre goda, nämligen artens överlevnad. Men de har fel! Det är den egna attityden, den egna övertygelsen de vill rättfärdiga.

Man glömmer bort det som Johannes XXIII talade om sin livspositiva sociala encyklika *Mater et Magistra*, 1963, Kyrkan som moder och lärare. Världen glömmer bort, eller blundar för, den oerhörda växtkraft och förnyelse som Skaparen ger hela den värld vi lever i. Naturligtvis innebär det ansvar för allt växande, men inte på det sättet att familjer måste begränsa antalet barn för att världen ska överleva. Världen, även om den uttrycker sig i vetenskapliga termer, är pessimistisk. Man är egentligen livspessimistisk, *försiktig* i överkant, orolig i överkant, får lätt panik och ger känslorna företräde framför förnuftet.

Nya familjebegrepp som samkönade blir lätt en åsikt och en tendens som inte vill bli motsagd och inte vill lyssna på kritik. *Men sett ur fortplantningsperspektivet är det en form av pessimism*. Överlevnadsproblemet kräver att världsbefolkningen hålls nere, menar man, men samtidigt är sexualiteten en naturlig drift som alltid måste komma till utlopp i detta synsätt. Mänsklig sexualitet *utan dess frukt i nytt liv* blir enligt den förhärskande tendensen en rättighet. Den samkönade erotiken blir till och med något gott, eftersom den vill bidra till en begränsning av nya mänskliga varelser. Sexualiteten blir i detta perspektiv reducerad till ett behov lika naturligt som att äta och dricka. Den har ingen annan betydelse. Barn kan man alltid med teknikens hjälp *skaffa* på annat sätt, tror man.

I det ögonblicket blir talet om livets helighet, det område där det måste finnas moraliskt alltid gällande normer för livets beskyddande, ett ont i den meningen att normen fördömer artificiell befruktning. Också detta synsätt uttrycker en pessimism, en i mångas ögon nödvändig pessimism.

Den heliga familjen, Maria, Josef och Jesus, blir ett tecken som blir motsagt. Själva prototypen för mänskligt liv stöter, upprör och förkastas av alla som fruktar livet. Men sanningen är den att familjen avspeglar den heliga Treenigheten som är källan till hela skapelsen och som har ett mål i samma källa, i Gud själv.

Vi familjer bejakar livet, vi vill fortplanta det, vi vill förverkliga hela vårt livsprogram genom att vara medskapande av liv och leva i en rik kommunion med andra i kärleken, den kärlek som börjar mellan en man och en kvinna, men som expanderar och når ut i världen i glädje och tacksamhet mot Gud vår Skapare och kärleksfulle Fader.

Alla ni som är unga nu, "ha fortsatt förtroende för familjen som grund". Det är vad era föräldrar hoppas och vill. *Ni är kallade att heliggöra livet*. Hitta er kallelse. Vig er i äktenskap eller vig er till tjänst i Kyrkans eget levnadsstånd. Gör ert fria val. Följ den moral Kyrkan lär oss. Tänk på ordet som blivit sagt: *Sedan länge vet jag genom dina vittnesbörd att du har stadgat dem för evigt (Ps 119:152)*. Även om det ibland kan verka svårt, visar det sig att Kyrkan alltid till slut får rätt. Kyrkan är både Moder och lärare i alla väsentliga frågor. Så har påven Johannes XXIII undervisat i kontinuitet med Kyrkan under all tid. Bekänn därför er trohet mot hennes lära. Kolla upp vad påvarna verkligen säger! Gud hjälper er med det ni behöver och beskyddar er i ert levnadsstånd. I varje levnadsstånd måste det gälla som Johannes Paulus II säger i sin encyklika *Sanningens strålgång (Veritatis Splendor, 1993, n:r 71)* i förklaringen av Jesu samtal med den rike unge mannen *Mt 19:16*: "Det är just genom sina handlingar som människan uppnår fullkomlighet som människa, som den som är kallade att självmant söka sin Skapare och i frihet komma fram till fullständig och välsignad fullkomlighet genom att hålla sig honom".

Vi går mot slutet av de stora Trons År som engagerat Kyrkan på alla nivåer och i alla lokala kyrkor i hela den katolska Kyrkan. Det har sin särskilda redan i början av 2013 till en vällärd till S:t Peters grav i basilikan i Rom den 26-27

oktober i år, som en avslutning av detta firande av trons gåva. Temat är "Familjer, upplev trons glädje!". En av höjdpunkterna under Trons År är alltså det kristna äktenskapet och dess kallelse i Kyrkan och i världen. Nu vet vi också att påven Franciskus kommer och att han säkerligen vill ge sin apostoliska välsignelse till alla familjer, var de än befinner sig.

Göran Fäldt